

KARÁCSONYI EMLÉK.

Ha soha egyébkor
Eszembe se jutna:
Karácsony estéjén
Hazaszállnék mindig
A mi kis falunkba!

Ha soha egyébkor
Rá sem emlékezném:
Karácsony estéjén
A mi kis házunkat
Mindig fölkeresném!

Ha máskor eszembe
Sohsem is jutnának:
Karácsony estéjén
Örökké áldanám
Az édesapámat,
Az édesanyámat!

Szabolcska Mihály.

1940. december 3. hete.

Olvasmánytárgyalás.

III. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: Szathmáry István: *Karácsonyi álom* c. költeménye.

Nevelési cél: A szeretet megváltó ereje.

I. Előkészítés. a) Érdeklődés keltés. Milyen ünnep közeledik? Miért várjuk annyira ezt az ünnepet? Kinek a születése napját ünnepeljük karácsonykor? (Beszélgetés a kis Jézusról, a karácsonyról, karácsonyfáról.)

b) Célkitűzés. Elmondom most nektek Szathmáry István: *Karácsonyi álom* című szép költeményét. Hallgassátok.

II. Tárgyalás. a) A költemény bemutatása.

KARÁCSONYI ÁLOM.

Hull a hó... hull a hó... és — giling-galang —
Égi hárfa zendül, cseng a kis harang.
Szent karácsonyest van, ájtatos dalu,
Kis Jézust dícsérni gyúl a kis falu,
Kis Jézust dícsérni, ki ma született
S aki a megváltó, örök Szeretet.

* * *

Lenn az utcavégen, a falu határán
Nádfedeles viskó áll magában árván.
Szomorú a hajlék, hát még a lakója!
Nincsen itt fényesség, nincsen csillogó fa,
Csak a hó világít, messze még a hajnal...
Szegény özvegyasszony virraszt könnyes arccal...

Fiaeskája beteg, láz gyötri a testét,
 Soha ily fekete, bús karácsonyestét!
 Fölriad a gyermek: „Édes, jó anyácskám,
 Menjünk a templomba, legalább meglátnám
 Ott a kised Jézust az ő szent anyjával
 És a pásztorokat, a három királlyal.“
 Szól az özvegyasszony, elesuklik a hangja:
 „Jaj, hogy is mennénk el ebbe a viharba!...
 Imádkozz, fiaeskám, álmoldj csudaszépet,
 Hiszen a kis Jézus így is szeret téged,
 Templom a kunyhó is, ahol imádkoznak
 S ha nem látod máma, majd meglátod holnap!“
 Földérül a gyermek sápadt arca menten:
 „Szeret a kis Jézus, ugy-e, szeret engem?...“
 Pici kezecskéjét kulcsolja imára,
 Szeme lecsukódik... S odakünn szítálva
 Hull a hó... hull a hó... és — giling-galang —
 Kis Jézust dícsérni hív a kis harang.

Tündérszengetyű szól: esingiling, csiling,
 Nyílik már az ajtó, fényesség ragyog;
 Halk-suhanva jönnek három angyalok.
 Angyaloknak élén csöppnyi dalia:
 Égi, szőke Gyermekek, az Isten Fia.
 Hoz fenyőt az egyik, rajta mennyi jó;
 Selymes, lágy cukorka és arany dió!
 A másik kezében apró Betlehem,
 Nem lehet szebb ennél fenn az égben sem!
 Aztán szép subácska, csákó, hintaló,
 Ilyen kis legénynek éppen ez való!
 Három angyaloknak most Jézuska int,
 Ágyacskája mellé rakják sorra mind...
 Álom vagy valóság? Földre szállt csoda:
 Nádfödeles viskó — tündérpalota.

* * *

Hull a hó... hull a hó... és — giling-galang —
 Kis Jézust dícsérni hív a kis harang.
 Kérdi anyja reggel: „Hol vagy Pistikám?“
 Fölkacag a gyermek, fürge és vidám.
 Ki a szívek mélyén szent hitet kutat,
 Meghallgatta Jézus hű imájukat.
 Mennek a templomba nagyvígan, gyalog...
 Utjukon kísérik három angyalok.

b) A költemény által keltett élmény megbeszélése. Miről szólt ez a szép költemény? Ki tud ehhez hasonló esetet? Mondja el! (Megbeszélés.)

c) A költemény részenkénti tárgyalása, megbeszéléssel, szómagyarázattal.

1. Szent karácsony este nagy hó hullásban a kis Jézust dicsérni gyűl össze a falu népe.

2. A faluvégi kis házban a beteg kis gyermek lázalmában kéri anyját, hogy menjenek el ők is a templomba imádni a kicsi Jézust.

3. Nádfödeles kis viskóban megjelenik a kis Jézus három angyallal, akik gyönyörű karácsonyfát, alája pedig szép süvecséket, csákót és hintalovát hoznak.

4. A kis gyermek csodálatosan meggyógyul s reggel vígan sietnek anyjával a templomba, hálát mondani a kised Jézusnak.

c) A költemény tartalmának egészben való elmondatása.

d) Elmélyítés. Mi gyógyította meg a beteg kis Pistát? Mélységes hite. „A szegénynek drága kincs a hit: tűrni és remélni megtanít...”

e) Olvassuk el most újra az egész költeményt! (A jobb tanulók olvassák.)

III. Összefoglalás. a) Utalás a gyermekekre. A szegény gyermekeknek nem jön el mindig a Jézuska. De a hit, hogy reájuk is gondol, valamilyen formában mindig megmutatja a kis Jézus jelenlétét, reánk való gondolatát.

Kit, kiket szeretett a kis Jézus? Miért éppen az elhagyottakat, a szegényeket? (A tanulók szociális érzésének felkelése és elmélyítése.) Maga is hol született? Kik voltak első köszöntői születése után? (Egyszerű pástzoremberek.) Mít vittek ezek neki ajándékba? (Tejet, kenyeret, vaját, kis bányát, csupa olyan dolgot, ami szegény embernek van.) Miért nem vittek drága aranykincseket? Nekik sem volt semmijük, de mert hittek a kis Jézus Istenfiúságában, odaadták legnagyobb kincsüket. Utalás a karácsonyi ajándékozásra: nem az ajándék drágasága a fontos, hanem az, milyen szívvvel adjuk. Hogyan tudnának a gyermekek karácsonykor másokon — náluk is szegényebbekben segíteni? Vigyenek néhány darab fát olyan szegénynek, akinek hideg a szobája karácsony estéjén is. Kérjenek szüleiiktől néhány elhasznált ruhadarabot, megmaradt ételt s vigyék el karácsony estéje előtti délutánon valami reászorulóknak. Figyeljék meg, mit csinál, hogyan fejezi ki örömét, háláját a megajándékozott? Ő bizonyosan a kis Jézust látja az adakozóban. És valóban: Aki ételt ad az éhezőnek, italt a szomjúhozónak, aki befogadja a hajléktalant, az nekem adott enyem, nekem adott italt, amikor szomjúhoztam, engem fogadott be, mikor nem volt hajlékom...

Az ünnepek után számoljanak be a tanulók arról, mit ajándékoztak s hogyan másoknak? Megéreztek-e az igazi karácsonyi hangulatot? A jó cselekedet magában hordja jutalmát.

KARÁCSONY.

Karácsony, karácsony,
Szívbeli pajtásom,
Gyulladjon ki melegséged
Elhagyott pusztákon!

Az ember szeressen,
Boldogan nevessen,
Rab magyarok könnye, kinja
Jaj, meg ne szülessen!

Harsanj föl, szent ének,
S kunyhók, mint szentélyek:
Nyiljanak ki égi dalra,
Örömrre, szegénynek!

Legyen a szív jászol,
Bele hit, fény szálljon —
Magyar Jézus lángszerelme
Hitünkért — megváltson!

Havas István.

1940. december 2. hete.

Földrajz.

IV. OSZTALY.

A tanítás anyaga: A Balaton-vidéke. I. rész.
Nevelési cél: Nyaraljunk itthon!

I. Előkészítés. a) Számonkérés. A Bakony-, Vértes- és a Pilis-hegység vidékéről tanultak felújítása és összefoglalása, különös tekintettel a gazdasági életre: hogyan vesz részt a már tanult táj gazdaságában?

c) Célkitűzés. Beszéljünk ma a „Magyar tenger“-ről és vidékéről!

II. Tárgyalás. a) Általában. Leírás, fekvés. Igazi tengerünket elvették tőlünk, a Balaton azonban a miénk maradt. Közép-Európa legnagyobb tava, hossza 76 km., szélessége 4–6 km., legszélesebb 12, legkeskenyebb Tihanynál 1500 m. Mélysége átlag 3-5 m, de Tihanynál 11 m. Három vármegye osztozik rajta: Zala, Somogy és Veszprém. A térképen láthatjuk, hogy déli partja alacsonyabb, mint az északi. Éppen ezért a déli felén találjuk a legtöbb fürdőhelyet is. (Miért?) Partján köröskörül fürdőhelyek épültek. A tavat nyáron vitorlások szántják, máshol gőzhajók járnak rajta, fürdői közelében a fürdőzők ezreit látjuk. Sok idegen is fölkeresi, ami szintén nagy gazdasági hasznot jelent az ittlakónép számára. Vize tele van hallal (fogas és a garda), amelyből külföldre is szállítanak. De nemcsak nyáron, télen is keresett hely a Balaton. Vitorlás-szán és más sportok színhelye ilyenkor. Sok nézője van a téli halászatnak is.

A Balaton vidéke a Duna és a Dráva között, csaknem felét foglalja el a Dunántúlnak. Határai északon a Bakony-, Vértes- és a Pilis-hegység vidéke, keleten a Duna, délen egy darabon a Dráva, amely egyúttal csonka hazánk határa is.

b) Felszíne. Nagyan változatos: van síkja, halom- és dombvidéke és hegyes tája. Hegysége a Mecsek és a Balaton-melléki